

Sieci komputerowe

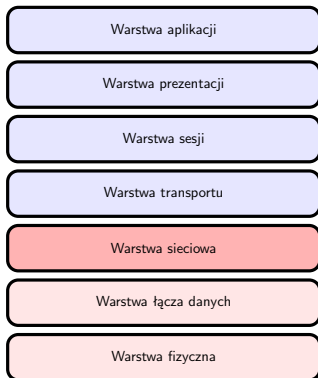
Warstwa sieci. Protokoły IPv4 oraz IPv6

R. Wojciechowski¹   Ł. Sturgulewski¹   M. Bąkała¹
A. Sierszeń¹   G. Nowak¹

¹Institut Informatyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej
<http://www.iis.p.lodz.pl>

©2018, v2.0

Warstwa sieci

- Złożona warstwa definiująca połączenie oraz wybór ścieżki pomiędzy dwoma różnymi hostami
- Logiczne nadawanie adresów hostom
- Adresowanie oraz najlepsze trasowanie
- Wymiana informacji o sieci - adaptacyjne protokoły routingu

Podstawy adresowania

- **Identyfikacja urządzeń** - podstawa komunikacji dowolnych urządzeń, umiejętność określenia ich wzajemnej lokalizacji
- **Adres trzeciej warstwy modelu ISO / OSI** - adres IP, unikatowy identyfikator komputera w sieciach TCP/IP
- **Adres warstwy łącza danych** - adres MAC, fizyczny identyfikator komputera

Podstawy adresowania

- **Adres IP** - zawiera pełną informację odnośnie sieci oraz hosta, pozwala jednoznacznie zlokalizować komputer w sieci podczas komunikacji międzysegmentowej
- **Adres MAC** - pozwala na lokalizację komputera podczas komunikacji w jednym segmencie sieci

Internet Protocol, version 4

Internet Protocol, version 4

IP (ang. *Internet Protocol*) - jeden z podstawowych protokołów do obsługi komunikacji w intersieci. Wykorzystuje 32-bitowy schemat adresowania w celu identyfikowania sieci, urządzeń sieciowych i komputerów przyłączonych do sieci. Jest bezpołączeniowym protokołem opartym o przełączanie pakietów, zorientowany na wydajność, nie gwarantuje dostarczenia danych, ich kolejności oraz braku duplikatów.

RFC 791, ...

Pakiet IPv4

- **Pakiet** - podstawowa struktura danych warstwy sieci
- **Nagłówek** oraz **dane**
- **Enkapsulacja pakietów** w ramki
- **Ekstrakcja segmentów i datagramów** z danych pakietów
- Nagłówek posiada 14 pól

IPv4, ramka

Offsets	Octet	0								1								2								3									
Octet	Bit	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		
0	0	Version				IHL				DSCP				ECN				Total Length																	
4	32	Identification																Flags			Fragment Offset														
8	64	Time To Live								Protocol								Header Checksum																	
12	96	Source IP Address																																	
16	128	Destination IP Address																																	
20	160	Options (if IHL > 5)																																	

IPv4, ramka

- **Version** - 4 bity, dla IPv4 wartość 4
- **Internet Header Length** - 4 bity, liczba 32-bitowych słów nagłówka, min. wartość 5
- **Differentiated Services Code Point** - 6 bitów, ToS, dla aplikacji wymagających priorytetyzacji ruchu, strumieniowanie w czasie rzeczywistym, VoIP, ...
- **Explicit Congestion Notification** - 2 bity, notyfikacje o przeciążeniach sieci; tylko w przypadku wsparcia wszystkich stron
- **Całkowita długość danych** - 16 bitów, obsługa fragmentacji

IPv4, ramka

- **Identification** - 16 bitów, identyfikacja fragmentów oryginalnego pakietu IP
- **Flags** - 3 bity, kontrola fragmentów: 0 - zarezerwowane, 1 - Don't Fragment, 2 - More Fragments
- **Fragment Offset** - 13 bitów, określenie przesunięcia fragmentu w 8-bitowych blokach względem początku datagramu bez fragmentacji
- **Time To Live** - 8 bitów, czas życia pakietu; dekrementowany przy każdym hopie o 1; po osiągnięciu 0 pakiet jest usuwany z sieci (możliwe wysłanie komunikatu ICMP Time Exceeded message)

IPv4, ramka

- **Protocol** - 8 bitów, deskryptor protokołu, którego dane są umieszczane w polu danych pakietu
- **Header Checksum** - 16 bitów, suma kontrolna wyliczana dla nagłówka; błędy w polu danych obsługiwane są przez protokoły warstw wyższych
- **Source address** - 32 bity, adres źródłowy
- **Destination address** - 32 bity, adres docelowy
- **Options** - krotność 32 bitów, opcje dodatkowe

Fragmentacja

- **Fragmentacja pakietu** - po otrzymaniu pakietu, sprawdzeniu adresu docelowego i wyborze interfejsu, jeśli MTU jest mniejsze od rozmiaru pakietu
- **Rozmiar każdego pakietu wraz z nagłówkiem mniejszy niż MTU** - długość całkowita jest równa wielkości segmentu; flaga MF jest ustawiona dla wszystkich fragmentów poza ostatnim; offset jest ustawiony względem oryginalnych danych; suma kontrolna wyliczana dla każdego fragmentu

Scalanie

- **Rozpoznanie czy pakiet jest fragmentem**
  - flaga MF jest ustawiona
  - fragment offset jest różny od zera
- Dopasowanie fragmentów po **polu identyfikacyjnym**
- Po scaleniu danych, dane są przekazywane do dalszego procesowania

Adresowanie IPv4

- **Adres sieci:** [Adres IP] AND [Maska podsieci]
- **Adres hosta w sieci:** [Adres IP] AND NOT [Maska podsieci]
- **Adres rozgłoszeniowy:** [Adres IP] OR NOT [Maska podsieci]

- Adres sieci jest wykorzystywany przez elementy routujące w celu określenia trasy do hosta docelowego
- Adres hosta jest wykorzystywany w obrębie właściwej sieci do odnalezienia właściwego odbiorcy

Klasy adresowe

- **Klasa A** - zakres: 1.0.0.0 - 126.0.0.0, domyślna maska: 255.0.0.0, bity sieci / hosta: 8 / 24
- **Klasa B** - zakres: 128.1.0.0 - 191.254.0.0, domyślna maska: 255.255.0.0, bity sieci / hosta: 16 / 16
- **Klasa C** - zakres: 192.0.1.0 - 223.255.254.0, domyślna maska: 255.255.255.0, bity sieci / hosta: 24 / 8
- **Klasa D** - multicast
- **Klasa E** - zarezerwowana

Adresy zastrzeżone, ilość hostów

- W obrębie każdej klasy sieci możliwe jest utworzenie maksymalnie tylu adresów urządzeń, na ile pozwala część hosta adresu
- **Adresy zastrzeżone**
  - identyfikator sieci → część hosta wypełniona zerami
  - adres rozgłoszeniowy → część hosta wypełniona jedynekami → przeznaczony do rozsyłania wiadomości do wszystkich urządzeń w sieci
- Ilość użytecznych adresów wewnątrz każdej klasy jest pomniejszana o dwa ww. adresy zastrzeżone

Adresy prywatne i specjalne

- Wśród adresów poszczególnych klas wyszczególniono specjalną grupę **adresów prywatnych**, które nie powinny być routowane na zewnątrz:
  - w obrębie klasy A: 10.0.0.0 - 10.255.255.255,
  - w obrębie klasy B: 172.16.0.0 - 172.31.255.255,
  - w obrębie klasy C: 192.168.0.0 - 192.168.255.255
- W oparciu o ww. adresy zaleca się projektowanie lokalnych sieci wewnętrznych
- Dodatkowo wyszczególnia się adres specjalny będący adresem lokalnego komputera **loopback** postaci 127.0.0.0 / 8 → pakiety z takimi adresami nie wydostają się na zewnątrz wysyłającej maszyny

Stacje lokalne vs zdalne

- Komputery nazywamy lokalnymi (potrafiącymi komunikować się bez pośrednictwa elementów routujących) jeżeli identyfikator sieci obydwu hostów jest identyczny oraz zakres adresowy maski pozwala na wzajemną komunikację (adresację)
- Komputery nazywamy zdalnymi jeśli posiadają one różne adresy sieciowe

Adresowanie logiczne, przykład

Komputer A został wpięty do sieci i nadano mu adres 192.168.79.51 i maskę 255.255.128.0. Komputer B podłączono do tej samej sieci i nadano mu adres 192.168.27.1 oraz maskę 255.255.128.0. Czy komputery są zdalne czy lokalne względem siebie?

Adresowanie logiczne, przykład

Komputer A został podłączony do sieci i nadano mu adres 195.10.156.1. Komputer B został podłączony do sieci i nadano mu adres 195.10.197.1. Jak należy dobrać optymalnie maskę aby komputery się widziały?

Adresowanie logiczne, przykład

Komputer A został przyłączony do sieci i skonfigurowany na adres 192.168.45.1, maska 255.255.248.0. Drugi komputer, B, został przyłączony do tej samej sieci i nadano mu adres 192.168.41.1 oraz maskę 255.255.252.0. Administrator wydał na komputerze A polecenie: ping 192.168.41.1. Jaki pojawi się komunikat i dlaczego? Czy stacja B otrzyma ramkę ICMP? Czy odpowie na nią?

Mankamenty adresowania klasowego

- Duża rozbieżność pomiędzy rozmiarami klas
- Nieefektywność zarządzania przydzielaniem adresów
- Szybkie wyczerpanie pól adresowych
- Przepełnienia tablic routingu

Wydzielanie podsieci

- Wydzielanie podsieci jest zabiegiem umożliwiającym podział adresu sieciowego odpowiedniej klasy na mniejsze rozdzielne części
- Fizycznie operacja wydzielania podsieci sprowadza się do zabrania odpowiedniej ilości bitów z części hosta i przypisanie ich do części sieci
- Wynikiem takiej operacji jest powstanie nowych podsieci o ilości hostów mniejszej niż sieć, z której wyszczególniono podsieci

Wydzielanie nadsieci

- Mechanizm nadsieci polega na łączeniu kilku adresów sieciowych (następujących po sobie) w większe struktury
- Fizycznie operacja wydzielania nadsieci sprowadza się do zabrania odpowiedniej ilości bitów z części sieci i przypisanie ich do części hosta
- Wynikiem takiej operacji jest powstanie mniejszej ilości sieci o większej ilości urządzeń

Strategie adresowania, przykład

Adres sieciowy 212.51.216.0 należy do klasy C → oznacza to, że w danej klasie adresowej istnieje możliwość zaadresowania 254 urządzeń. Załóżmy, że adres 212.51.216.0 otrzymał administrator zarządzający trzema przedsiębiorstwami, w każdym po około 30 komputerów. W jaki sposób powinien optymalnie podzielić podaną klasę?

Strategie adresowania, przykład

Router Boston wyposażony jest w 8 przyłączyń do innych routerów. Zakładając, że administrator chce wykorzystać jedną klasę C 192.168.1.0/24 do zaadresowania poszczególnych łącz routera Boston, jak należy dokonać optymalnego podziału tej klasy, aby utworzyć maksymalnie dużo łącz typu point-to-point?

Populacja Internetowa 2004 / 2005

- Populacja Internetowa - około 973 miliony użytkowników w listopadzie 2005 - kierunek wzrostowy → społeczeństwo bez granic
- Użytkownicy mobilni - PDA, tablety → około 20 milionów użytkowników w 2004
- Użytkownicy GSM - ponad miliard telefonów dostarczonych przez producentów
- Integracja różnych dziedzin życia w urządzeniach elektronicznych

Cechy IPv6

- **Większa przestrzeń adresowa** (globalna osiągalność, agregacja prefiksów rozgłaszanych w tablicach routingu, wsparcie dla podłączenia do wielu ISP, autokonfiguracja urządzeń, brak NAT)
- **Uproszczony nagłówek** (większa wydajność routingu, brak broadcastów, brak sum kontrolnych, dodatkowe nagłówki rozszerzeń)
- **Bezpieczeństwo** (wsparcie dla IPsec)
- **Koegzystencja z IPv4** (podwójny stos protokołów, tunelowanie, NAT)

Cechy IPv6

- Rozszerzenie przestrzeni adresowej z 32 do 128 bitów (32 bity
→ około 4.200.000.000 możliwych adresów węzłów; 128 bitów
→ około $3.4 * 10^{38}$ możliwych adresów węzłów, tj. około
 $5 * 10^{28}$ adresów na osobę)
- Większa pula adresowa oferowana przez ISP z możliwością
agregacji tras od providera do Internetu - bardziej wydajny
proces routingu

Nagłówki IPv6

IPv4 Header

Version	IHL	Type of Service	Total Length	
Identification			Flags	Fragment Offset
Time to Live	Protocol		Header Checksum	
Source Address				
Destination Address				
Options			Padding	

IPv6 Header

Version	Traffic Class	Flow Label	
Payload Length		Next Header	Hop Limit
Source Address			
Destination Address			

Legend

- - Field names kept from IPv4 to IPv6
- - Fields not kept in IPv6
- - Name & position changed in IPv6
- - New field in IPv6

Nagłówek IPv6

- **Version** - 4 bity, analogicznie do IPv4: wartość 4 - IPv4, 6 - IPv6
- **Traffic Class** - 8 bitów, analogicznie do ToS w IPv4 (tagi wykorzystywane w DiffServ)
- **Flow Label** - 20 bitów, oznaczenie pakietów wykorzystywane przez techniki przełączania wielowarstwowego
- **Payload Length** - analogicznie do Total Length w IPv4
- **Next Header** - wskazanie nagłówka następującego po IPv6 (może to być pakiet warstwy transportowej lub też nagłówek rozszerzeń)

Nagłówek IPv6

- **Hop Limit** - pole analogiczne do TTL w IPv4 - brak sumy kontrolnej nie wymusza jej przeliczenia przez router przy zmianie TTL
- **Source Address, Destination Address** - pola adresowe 128-bitowe
- **Extension Headers** - możliwość dodania różnych nagłówków rozszerzeń

Nagłówki rozszerzeń

- **IPv6 header** - podstawowy nagłówek
- **Hop-by-hop options header** - nagłówek przetwarzany przez wszystkie urządzenia w ścieżce, przykładowo w Resource Reservation Protocol, Multicast Listener Discovery, ...
- **Destination options header** - nagłówek przetwarzany przez urządzenie końcowe
- **Routing header** - nagłówek dla routowania źródłowego
- **Fragment header** - nagłówek wykorzystywany podczas fragmentacji (rozbieżności MTU podczas transmisji pakietu)
- **Authentication header and Encapsulating Security Payload header** - nagłówki skojarzone z IPsec
- **Upper-layer header** - nagłówki warstw transportowych

Reprezentacja adresów IPv6

- 128 bitów podzielone na 8 części 16-bitowych
- Wprowadzające zera są opcjonalne
  - 09C0 = 9C0
  - 0000 = 0
- Następujące zera mogą być uproszczone tylko jednokrotnie jako '::'
  - FF01:0:0:0:0:0:0:1 = FF01::1
  - 2031:0000:130F:0000:0000:09C0:876A:120B =
2031:0:130F::09C0:876A:120B
- Niewyspecyfikowany adres może być zapisany jako '::',
ponieważ zawiera tylko zera

Typy adresów IPv6

- **Unicast** (odbiorcą jest pojedyncze urządzenie - link local unicast (zakres tylko do pojedynczego łącza, brak routingu poza łącze), global unicast (routowany globalnie bez modyfikacji))
- **Multicast** (w IPv6 zrezygnowano z broadcastów na rzecz multicastów)
- **Anycast** (określa zbiór węzłów sieci - transmisja odbywa się do najbliższego zależnie od tablicy routingu urządzeń pośrednich)

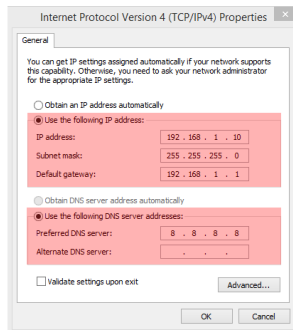
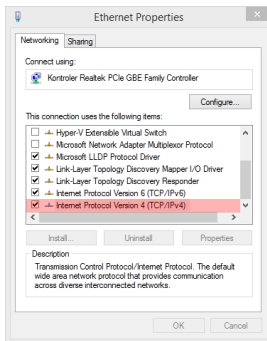
IPv4, IPv6

- Rozwój IPv4 w kierunku IPv6
- Koegzystencja standardu IPv4 oraz IPv6

Konfiguracja interfejsów sieciowych

- Statyczna konfiguracja hosta

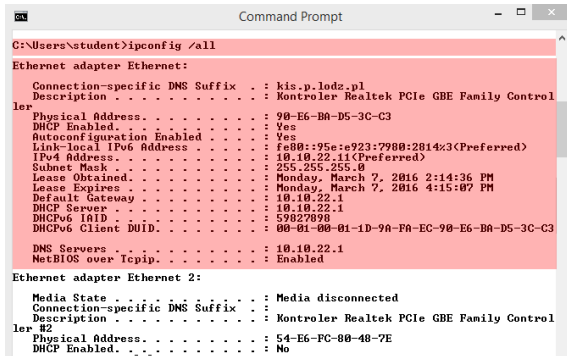
Windows -> Ustawienia -> Centrum sieci i udostępniania ->
Zmień ustawienia karty sieciowej -> (...) ->
Właściwości -> TCP/IPv4

Konfiguracja interfejsów sieciowych

- Weryfikacja konfiguracji hosta

Windows -> cmd -> ipconfig /all


```
C:\Users\student>ipconfig /all

Ethernet adapter Ethernet:

    Connection-specific DNS Suffix  . : kis.p.lodz.pl
    Description . . . . . : Kontroler Realtek PCIe GBE Family Control
ler
    Physical Address. . . . . : 90-E6-BA-D5-3C-C3
    DHCP Enabled. . . . . : Yes
    Autoconfiguration Enabled . . . . : Yes
    Link-local IPv6 Address . . . . . : fe80::95e:e923:7980:2814x3(Preferred)
    IPv4 Address. . . . . : 10.10.22.11(Preferred)
    Subnet Mask . . . . . : 255.255.255.0
    Lease Obtained. . . . . : Monday, March 7, 2016 2:14:36 PM
    Lease Expires . . . . . : Monday, March 7, 2016 4:15:07 PM
    Default Gateway . . . . . : 10.10.22.1
    DHCP Server . . . . . : 10.10.22.1
    DHCPv6 IAID . . . . . : 59827898
    DHCPv6 Client DUID. . . . . : 00-01-00-01-1D-9A-FA-EC-90-E6-BA-D5-3C-C3

    DNS Servers . . . . . : 10.10.22.1
    NetBIOS over Tcpip. . . . . : Enabled

Ethernet adapter Ethernet 2:

    Media State . . . . . : Media disconnected
    Connection-specific DNS Suffix  . :
    Description . . . . . : Kontroler Realtek PCIe GBE Family Control
ler #2
    Physical Address. . . . . : 54-E6-FC-80-48-7E
    DHCP Enabled. . . . . : No
```


Koniec

Dziękuję za uwagę . . .